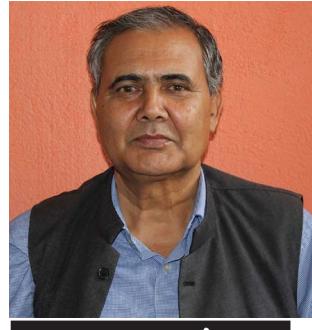

सन्दर्भ : नागरिकता विधेयक, चर्चा नेताहरुको अतिवाद र नेपालको फिजीकरण !

● नारायण शर्मा ●

संसारकै सबैभन्दा धेरै जनस्था भएका दुई अजङ्का देशहरुका बीचमा बसेको एउटा सानो भूगोल र यथेष्ट जनस्था भएको मुलुक ते पालमा एउटा देशसँग त तीनतिरबाटै सीमा खुला छ र नेपालमा त्यहाँबाट आप्रवासनका लागि आउनका लागि कही आकर्षण पनि छ । भारतको २ प्रतिशत जनस्था मात्र खुला सीमाको सुविधा लिएर नेपाल प्रवेश गरेमा निश्चित छ यहाँ भारतीयहरु बहुमतमा हुनेछन् र ते पाललाई अर्को फिजी बनाइनेछ । तर यहाँ नै यत्रो गम्भीर राष्ट्रिय महत्वको यस्तो विषयमा पनि यतिबिधि हतारो र चटारो गरेर हठात र बलात् विदेशीहरूलाई सामान्यतया तिब्बती शरणार्थी, आयातित ज्वाङ्ग, भान्जाभान्जी र बुहारी आदिलाई अनि विशेषतः आप्रवासी भारतीयहरुलाई चुन्ने र चुनिनेजस्तो सर्वाधिक ठूलो राजनीतिक अधिकार अर्थात् स्थानीय, प्रादेशिक वा सञ्चीय संसद, सरकार र तिनका मुख्य पदहरूमै पुग्ने अधिकार दिएर सरकार र राष्ट्रकै प्रमुख बनाउन किन लागेका छन् ?

अहिले नेपाली नेता-शासकहरू अति संवेदनशील, अति उदार, अति मानवतावादी र अति अन्तर्राष्ट्रियतावादी भएका छन् ! यस्तो भएकैले त कुनै विदेशी नेपालमा छिरेपछि, जन्मेपछि, बेबारिसे भेटिएपछि र उसका बाबुआमाको ठेगान नभएपछि पनि उसलाई अनागरिक राख्न त के एकछिन, एक दिन पनि अज्ञीकृत नागरिकतासम्म राख्न पनि चाहेदैनन् र यस्ता कोही मान्छे नेपालको चार किलालिभित्र भेटिएवितिकै तत्कालै नागरिकता दिलाउन मरिहते गर्छन् । यिनीहरु छिमेकी वा अरू देशहरुमा नगर, नागरिकतावारे ती देशहरुले नागरिकतासम्बन्धी गरेका विधि, व्यवस्था र व्यवहार देखेभोगेका नभएर अथवा अति अन्तर्राष्ट्रियतावादी भएर अब नेपाल नामको एउटा नाथे देश किन अलगै चाहियो र अन्तर्राष्ट्रियकरण गरे हुन्छ भन्ने जस्ता 'महान' कार्यहरु गर्दैछन् कि के हो ? यहाँका नेता-शासकहरु विदेश भ्रमणमा नगरै त होला नि विदेशमा गएका नेपालीहरूले त्यहाँ पीआर, प्रिन कार्ड, रासन कार्डजस्ता नागरिकताअधिका नागरिक सुविधादावी प्रमाणपत्रहरु लिनलाई पाएको दुख, पर्खेको समय, पुराएका प्रमाण र लगाएको लगानी केही देख्नैन र त्यहाँ तिनका लागि कुनै सहजीकरण गर्दैनन् । बरु उत्टै विदेश गएर नेपालको नागरिकता अर्थात् नेपालप्रतिको माया-ममता, आशा-विश्वास, आस्था-भक्ति, सेवा-सद्भाव र जिम्मेवारी-कर्तव्य आदि सबैजसो त्यागेर विदेशका नागरिक बनेका पूर्वनेपालीलाई पो यहाँ स्वागत-स्तकार र सेवा-समानसहित नागरिकता दिलाउने विधि-व्यवस्था मिलाउन भरमादुर प्रयत्न गर्दैन् ! बिचारा यी नेता-शासकहरु अन्त्रजान त सकेन-पानन्, देशभित्रकै तराई-मधेसका ढोम, चमार, मुसहर, खत्वेजस्ता आदिवासी दलित मधेसी गरीब, दुखी, अशक्ति सच्चा नेपाली सन्ततिहरु भएका गाउँ-ठाउँहरूमा पनि घुमफिर गर्न जान पाएका छैनन् र त यिनले त्यहाँ नागरिकता नपाएको पनि देख एका छैनन् ! विडम्बना, त्यत्रो दूलो सङ्घायामा नेपाली मूलका भूटानीहरु भूटानबाट लखेटिदासमेत हाम्रा शासकहरूले भूटानलाई त केही भन र गर्न

सकेनन् भने भन्न भारतलाई के भन्न-गर्न सक्ये र ? चुनैसम्म गर्न सकेनन् । भारतले आफ्झो देशमा परेका भूटानी शरणार्थीलाई भ्यानहरूमा कोचेर नेपालमा ल्याएर छोडिदिवा केही नबोल्ने नेपाली शासक वर्गले नेपालको नागरिकतासम्बन्धी नीति-निर्णय, विधि-व्यवस्था र व्यवहारद्वारा भेरेको जनसाङ्क्षयक अतिक्रमणको लगातारको सुनियोजित प्रयासका बीचमा भेरेको भारतीय अतिक्रमणको यो पछिल्लो, गम्भीर र निरायक दाउपेचारे बोल्ने कुराको त कल्पनासम्म पनि गर्न सकिन । भारतको दीर्घीकालीन र सुनियोजित रणनीतिअनुसार भारतीय सीमा हिमालय पर्वत शृङ्खलासम्म हो र गराउपुर्ख भन्ने नेहरु डिक्ट्रिनमा हालसम्म चलिआएको शक्तिशाली विस्तारावादी प्रभुका विरुद्ध भन्न के भन्न-गर्न कुरा भयो र ? बरु उत्टै भारतीय विस्तारावादी शासक वर्गप्रति भक्तिभाव राख्ने, भजन गाउने र उनीहरूको आशीर्वाद लिएर नेपालमा शक्ति जुटाई सत्ता हत्याएर भोजन जुटाउनेबाहेक अरू के गर्न सक्थे र ?

आजका हाम्रा शक्तिशाली दल, नेता र शासकहरु चरम अन्तर्राष्ट्रियतावादी भएर त होला यिनले न आफ्झो देशको वास्तापास्ता गर्दैन्, न त देशबासी भूमिहान सुकूमबासी नेपाली धर्थापुरुहरूलाई गाँस, बास, कपास, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र न्याय-समानानको कुनै व्यवस्था गर्दैन् ! उनीहरूलाई एउटा नागरिकताको चिकिटो सरल, सहज र शीघ्र रूपमा दिने नीति-निर्णय र निर्देशन दिन पनि नसक्ने यी विदेशीका लाचार छाया नेपालका शासकहरूले देश र जनताको सुख र समृद्धिका लागि केही गर्दैन् भन्नु मूर्खता नै हो !

देशका निमित्त केही राम्रो गर्नका लागि लडेका भनिएका हामा यी नेताहरु कति धेरै 'गम्भीर' र 'जिम्मेवार' छन् भने सच्चा नेपालीलाई भन्दा किर्तने नेपालीलाई, विदेशी नेपालीलाई र खासगरी आप्रवासी भारतीयहरूलाई नेपालको जन्मसिद्ध वा अज्ञीकृत मात्र होइन, वंशजकै नागरिकता दिलाउनसमेत विदेशीहरूसँग वचनबद्धता गरेर नेपालको शासन सत्तामा आरोहण गर्दैन् ! त्यसक्रममा उनीहरूले भुटानलाई धार्मिकताको विचारको विशेषता हो ।

किर्ते, जालसाजी र फर्जी तरिका अपनाएर जनसंर्वष्ट र बलिदानको राप र चापको बलमा नेपालका संविधान र कानुनमा त्यस्ता घातक व्यवस्था छिराउँछन् अनि नेपालमा अएका, भएका र भेटिएका गैरनेपालीजीत जमैलाई जन्मसिद्ध वा अज्ञीकृत नागरिकता दिने व्यवस्था मिलाउँछन् र त्यसपछि अन्तरः 'तिनका सन्तानलाई अनागरिक राख्न कसरी मिल्छ र ?' भन्दै वंशजकै नागरिकता दिलाउने ऐन-नियम बनाउने गर्दैन्, यही गरिआएका छन् र पछिल्लो चर्चित र विवादित नागरिकता विधेयकद्वारा त खुले, सीधै, नाई र निलैज्ज रूपमै देखी बिक्री गरी दलाली खाने दाउ गरिरहेका छन् ! धन्य हुन् हाम्रा वीर पुर्खाका सन्तान भनिएका आज देश चलाउने हाम्रा 'महान' नेता-शासकहरु !

आज त ती किर्ते नागरिकताहरु छानिबन गर्ने, किर्ते ठहरिएकालाई रह र दण्ड गर्ने र सच्चा नागरिकतालाई सदर गर्दै वाँकी सच्चा नेपाली धूमपुत्रहरूलाई र नेपाली पुरुषसँग विवाह गरेर आएकी विदेशी महिला नेपालमा आएर एक दशकजरि बसेर यहाँको माटोको ममताले भिजिसकेपछि तिनलाई पनि नागरिकता दिलाउने गर्नुपर्ने हो ! राष्ट्रिय र जनवादी क्रान्तिका लागि यत्रा दूलदूला वर्षासिर्वर्षी, जनयुद्ध र जनआन्दोलन गरेर आएका नेताहरूले आज वर्ग र देशलाई बिरेर जाति, धर्म, समृद्धाय, क्षेत्र र लिङ्गमा सीमित भएर विदेशीको मतियार र हतियार हुन्ने गर्ने गर्ने विदेशीहरूलाई धाँडो भएको छ भने नेपाली यिनलाई द्याउ भएका छन् ! त्यसैले न रहे बाँस न बजे बाँसुरी भनिएँभै देश विदेश र विदेशीहरूलाई जिम्मा लगाइदिएपछि त यिनलाई हाइसन्चो हुनेछ ! विदेश र विदेशीहरूप्रतिको यति निच तहसम्मको दलाली तर देश र देशबासीप्रतिको यति हदसम्मको गदारी गर्ने अपराधको दण्ड र राष्ट्रियमै नेपाली गाँस, बास र कपासको बन्दोबस्त मिलाउन आमै सीमित, सक्रिय र समर्पित नै छन् त ? नत्र भने किन यसरी सदासदाका लागि राष्ट्रियकै स्वत्व-अस्तित्व छिड्दै र पूरै समाप्त पार्ने गरी नेपालको नागरिकता वितरण गर्ने घातक प्रयास गरिरहेका छन् त ? आज आमजनमानस, शिक्षित, बुद्धिजीवी, विज्ञानी-विशेषज्ञ र सार्वज्ञोम जनताका प्रतिनिधि र कानुन बनाउने सर्वोच्च संस्था संसद्या समेत यथेष्ट छलफल नै गर्न नदिएर फास्ट दर्याकिटाई राष्ट्रियाती एम्सीसी पारित गरेभै गरेर नै नागरिकता विधेयक पनि प्रस्तुत र पारित गर्न खोज्नु विचित्रको विडम्बना

हो !

संसारकै सबैभन्दा धेरै जनसङ्घाया भएका दुई अजङ्का देशहरुका बीचमा बसेको एउटा सानो भूगोल र यथेष्ट जनसङ्घाया भएको मुलुक नेपालमा एउटा देशसँग त तीनतिरबाटै सीमा खुला छ र नेपालमा त्यहाँबाट आप्रवासनका लागि आउनका लागि कही आकर्षण पनि छ । भारतको २ प्रतिशत जनसङ्घाया मात्र खुला सीमाको सुविधा लिएर नेपाल प्रवेश गरेमा निश्चित छ यहाँ भारतीयहरु बहुमतमा हुनेछन् र नेपाललाई अर्को फिजी बनाइनेछ । तर यहाँ नै यत्रो गम्भीर राष्ट्रिय महत्वको यस्तो विषयमा पनि यतिबिधि हतारो र चटारो गरेर हठात र बलात् विदेशीहरूलाई सामान्यतया तिब्बती शरणार्थी, आयातित ज्वाङ्ग, भान्जाभान्जी र बुहारी आदिलाई अनि विशेषतः आप्रवासी भारतीयहरुलाई चुन्ने र चुनिनेजस्तो सर्वाधिक ठूलो राजनीतिक अधिकार अर्थात् स्थानीय, प्रादेशिक वा सञ्चीय संसद, सरकार र तिनका मुख्य

रानीबुँ ललितपुर

वामपन्थका द विशेषता, नेपाली समाजका ७ अन्तरविरोध

प्रा. पीताम्बर शर्मा

वामपन्थ भनेको के हो ? यो एक प्रकारले गर्हीकिलो प्रस्त हो, एक प्रकारले साहै सहज प्रस्त हो हो । सहज यस निर्माता कि कुनै पनि समाजमा रेडिकल रूपान्तरण गर्ने चाहने समूहलाई वामपन्थी भन्ने चलन छ । त्यो रेडिकल रूपान्तरणका अवधारणा विभिन्न हुन सक्छन् ।

अखिल नेपाल क्रान्तिकारी ट्रेड युनियन महासंघ मोरडको दिपेन्द्र कुमार भण्डारी अध्यक्ष रहेको २१ सदस्यीय जिल्ला कमिटी गठन

विराटनगर। नेपाल (क्रान्तिकारी माओवादी) समर्थक अखिल नेपाल क्रान्तिकारी ट्रेड युनियनले मोरड जिल्ला पुर्णगढन बैठक राखेर २१ सदस्यीय जिल्ला कमिटी चयन गरेको छ। शनिवार विराटनगरमा सम्पन्न बैठकले रत्न पराजुली इन्चार्ज, हृदय नारायण शाह सह-इन्चार्ज र दिपेन्द्र कुमार भण्डारी अध्यक्ष रहेको २१ सदस्य कमिटी चयन गरेको हो।

उक्त कमिटीको सदस्यहरूमा गांग वि.क. मछिद्र पोख्रेल, गोविन्द दुनवार, भुवन श्रेष्ठ, राम नारायण राजवर्षी, उमेश पुरी, धिरेन्द्र कुमार राजवर्षी, विनोद कुमार राजवर्षी, उमेश थापा, विदुर नेतपाने, उमेश गंडेरी, विनोद पाश्वान लगायत रहनु भएको छ।

सो बैठकको प्रमुख अतिथी रहनु भएका पार्टीका केन्द्रिय सदस्य तथा मोरड

जिल्ला इन्चार्ज विमल निरौलाले मजदुरहरूको हक अधिकार स्थापित गर्ने क्रान्तिकारी माओवादी दृष्टिको वादलले मजदुरहरू संगठित भएर अन्यायको विरुद्ध लड्नु पर्ने बताउनु भयो। उहाँले हेरक वस्तुको उत्पादनमा सामुहिकता हुने भएकोले स्वामित्वमा पनि सामुहिकता भए मात्र मजदुरहरूले न्याय पाउने

भनाई राख्नु भयो। बैठकमा पार्टीका केन्द्रिय सदस्य तथा मोरड जिल्ला सेक्रेटरी बादलले मजदुरहरू लड्नु भएर अन्यायको विरुद्ध लड्नु पर्ने बताउनु भयो। यसरी नै बैठकमा अखिल नेपाल क्रान्तिकारी ट्रेड युनियन महासंघका प्रेश नम्बर १ इन्चार्ज बाल कृष्ण बुढाथोकीले

मजदुरहरू अन्यायका विरुद्ध जुट्न आह्वान गर्दै एक छाक भोकै बसेर भएपनि आफ्नो अप्सरा बानियाँ, पार्टीका प्रेश कमिटी सदस्य तथा जनवर्गीय संगठन मोरडका प्यास्पन इन्चार्ज गोपेश निरौलाले नवगठित कमिटिलाई शुभकामना दिनु भएको थियो। बैठकको अध्यक्षता तथा संचालन रत्न पाराजुलीले गर्नु भएको थियो।

बैठकमा अखिल नेपाल क्रान्तिकारी ट्रेड युनियन महासंघका प्रेश नम्बर १ अध्यक्ष विष्णु चौधरीले असंगठित क्षेत्रका मजदुरहरूको लागि पनि क्रान्तिकारी ट्रेड युनियनले काम गर्ने बताउनु भयो। उहाँले मजदुरका सन्तानले पनि उपयुक्त शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र आवास पाउनु पर्ने भन्दै त्यसका लागि मजदुरहरूले अझे संघर्ष गर्न बाँकी रहेको स्पष्ट पार्नु भयो।

बैठकमा नेपाल (क्रान्तिकारी माओवादी) प्रेश सदस्य तथा प्रेश १ को प्रचार तथा प्रकाशन विभाग प्रमुख अप्सरा बानियाँ, पार्टीका प्रेश कमिटी सदस्य तथा जनवर्गीय संगठन मोरडका प्यास्पन इन्चार्ज गोपेश निरौलाले नवगठित कमिटिलाई शुभकामना दिनु भएको थियो। बैठकको अध्यक्षता तथा संचालन रत्न पाराजुलीले गर्नु भएको थियो।

एक वर्षमा ६३९ कसुरमा दुई अर्ब ७८ करोड भन्दा बढीको बिगो दावी

नीतिगत भ्रष्टाचार तथा आर्थिक अनियमितता गर्ने व्यक्तिहरूलाई अद्वितीयारले नियन्त्रणमा लिन नसकेको उनीहरूको भनाई छ। सरकारको नेतृत्व गर्ने तथा मुलुक सञ्चालन गर्ने प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को सदस्यहरूको साथ पाई आर्थिक अनियमितता गर्ने व्यक्तिहरू प्रशस्त भए पनि तिनीहरूलाई कानुनको दायरामा ल्याउन सकेको छैन।

आयोगले बिगो माग दाबी गर्दै ६ सय २९ जना विश्वदू एक सय ४८ वटा ९३१९ प्रतिशत० मुद्दामा भ्रष्टाचारजन्य कम्तु अदालतबाट प्राप्त फैसला भएका मुद्दाका संख्या एक सय १३ जना रहेको र भ्रष्टाचारजन्य कम्तु कसुर कायम भएको मुद्दाको संख्या ६१ ९७१६ प्रतिशत० वटा रहेको थियो।

सार्वजनिक सम्पत्तिको हानी नोकसानी, गैरकानूनी लाभ हानिको ३५ वटा, गैरकानूनी लाभ हानिको ३४ वटा, घुस्को ३२ वटा, विविध १२ वटा, गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जनको सात वटा, नकली शैक्षिक प्रमाणपत्रको छ वटा र राजस्व हिनामिनाको पाँच वटा मुद्दा दायर गरिएको हो।

आर्थिक वर्ष २०७८८९ को यो संख्या र रकम अधिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा भने बढी हो। आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा ४४३ जनाले भ्रष्टाचारजन्य कम्तु १ अर्ब ८९ करोड ४७ लाख रुपैयाँ बिगो मागदाबी गरिएको छ यस्तै, आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा ११४ वटा आरोपित विशेष अदालतमा दर्ता गर्ने निर्णय आयोगले गरेको थियो। जसमध्ये घुसर रिसर्वतसंग सम्बन्धित ७० वटा, सार्वजनिक सम्पत्तिको हानी नोकसानीसँग सम्बन्धित २० वटा, गैरकानूनी कृतिवक्तो समालोचना गर्नु भएको छ। तेस्रो संस्मरण खण्डमा मोहन वैध्य किरण, सीपी गजुरेल लगायतका व्यक्तिहरूले संस्मरण लेख्नु भएको छ। चौथो तथा अनितम खण्डमा चन्द्रा थानीसँग सम्बन्धित तस्वीरहरू प्रकाशित गरिएको छ। स्मृति ग्रन्थमा चन्द्रा थानीबाटे महासंचित किरणले लेख्नु भएको छ, 'कमरेड चन्द्रा थानी देश, जनता र क्रान्तिपथ निष्ठावान एक मार्क्सवादी कम्युनिस्ट योद्धा हुनुहुँथ्यो। उहाँले क्रान्तिकारी सांस्कृतिक आन्दोलन र प्रगतिवादी क्षेत्रमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका गर्नु भएको थियो।'

बारेमा चर्चा गरिरहनु भएको छ। स्मृति ग्रन्थ चार खण्डमा प्रकाशित छ। पहिलो खण्डमा चन्द्रा थानीको जीवनवृत्तलाई समेटिएको छ भने समालोचना खण्डमा १० जना विद्वान समालोचकहरूले उहाँको कृतिवक्तो समालोचना गर्नु भएको छ। तेस्रो संस्मरण खण्डमा मोहन वैध्य किरण, सीपी गजुरेल लगायतका व्यक्तिहरूले संस्मरण लेख्नु भएको छ। चौथो तथा अनितम खण्डमा चन्द्रा थानीसँग सम्बन्धित तस्वीरहरू प्रकाशित गरिएको छ। स्मृति ग्रन्थमा चन्द्रा थानीबाटे महासंचित किरणले लेख्नु भएको छ, 'कमरेड चन्द्रा थानी देश, जनता र क्रान्तिपथ निष्ठावान एक मार्क्सवादी कम्युनिस्ट योद्धा हुनुहुँथ्यो। उहाँले क्रान्तिकारी सांस्कृतिक आन्दोलन र प्रगतिवादी क्षेत्रमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका गर्नु भएको थियो।'

आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा विस्तृत अनुसन्धान भएका उजुरीहरू मध्ये आयोगको नियन्यानुसार सम्बद्ध निकायहरूलाई सुभाव दिइएको संख्या ८८ वटा, तामेती गरिएको उजुरीहरूको संख्या २६४ वटा र उजुरीहरूले गर्नु भएको थियो। जसमध्ये १७ हजार ९८ वटा उजुरी फैल्योट गरिएका छन्। जन कुल २४ हजार दुई सय ११ वटा उजुरीहरू प्राप्त भएको थियो। जसमध्ये १७ हजार ९८ वटा उजुरी फैल्योट गरिएका छन्। जन कुल ७० दशमलव ५३ प्रतिशत हो। आयोगले नियन्यानुसार सम्बद्ध निकायहरूलाई सुभाव दिइएको संख्या ८८ वटा, तामेती गरिएको उजुरीहरूको संख्या २६४ वटा र उजुरीहरूले गर्नु भएको थियो।

आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा विस्तृत अनुसन्धान भएका उजुरीहरू रिपोर्ट तथा अधिल्लो आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा ४४३ जनाले भ्रष्टाचारजन्य कम्तु १ अर्ब ८९ करोड ४७ लाख रुपैयाँ बिगो मागदाबी गरिएको छ यस्तै, आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा ११४ वटा आरोपित विशेष अदालतमा दर्ता गर्ने निर्णय आयोगले गरेको थियो। जसमध्ये घुसर रिसर्वतसंग सम्बन्धित ७० वटा, सार्वजनिक सम्पत्तिको हानी नोकसानीसँग सम्बन्धित २० वटा, गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जनको सात वटा, नकली शैक्षिक प्रमाणपत्रको छ वटा र राजस्व हिनामिनाको पाँच वटा मुद्दा दायर गरिएको हो।

आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा विस्तृत अनुसन्धान भएका उजुरीहरू रिपोर्ट तथा अधिल्लो आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा ४४३ जनाले भ्रष्टाचारजन्य कम्तु १ अर्ब ८९ करोड ४७ लाख रुपैयाँ बिगो मागदाबी गरिएको छ यस्तै, आर्थिक वर्ष २०७८८८ मा ११४ वटा आरोपित विशेष अदालतमा दर्ता गर्ने निर्णय आयोगले गरेको थियो। जसमध्ये घुसर रिसर्वतसंग सम्बन्धित ७० वटा, सार्वजनिक सम्पत्तिको हानी नोकसानीसँग सम्बन्धित २० वटा, गैरकानूनी कृतिवक्तो समालोचना गर्नु भएको छ। तेस्रो संस्मरण खण्डमा मोहन वैध्य किरणले लेख्नु भएको छ, 'कमरेड चन्द्रा थानी देश, जनता र क्रान्तिपथ निष्ठावान एक मार्क्सवादी कम्युनिस्ट योद्धा हुनुहुँथ्यो। उहाँले क्रान्तिकारी सांस्कृतिक आन्दोलन र प्रगतिवादी क्षेत्रमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका गर्नु भएको थियो।'

अध्यक्ष सीपी गजुरेल, मार्क्सवादी सांस्कृतिक मोर्चाका अध्यक्ष स्माली, प्रा.डा.जिवेन्द्रदेव गिरी, अनेमसंघ (क्रान्तिकारी)कि केन्द्रीय अध्यक्ष अधिकारी

विवरस्थाका विरुद्ध सवालमा अखिल क्रान्तिकारीको भूमिका ज्यादै महत्वपूर्ण भूमिका छ। त्यसपछि २००४ देखि पछिका दिनहरू संघर्षपूर्ण रह्यो। २००६ प्रचण्ड सिंहको नेतृत्व (अखिल नेपाल विद्यार्थी फेडेशन जन्म हुन गयो। जुन संगठन नै राणा शासन र त्यसवेला कायम गरेको शिक्षा सामन्तवादको काल बन पुयो। फलस्वरूप २००७ साल सदाका लागि राणा शासन अन्त्य हुन पुयो। त्यसैरी नै २००९ को सालको भारतको मुज्जपुरामा भेला गरि उतार चढाव राप गर्दै २०२० देखि समिक्षा असफलता कारण हल्काट याठ पाठै २०३५/२०३६/

ठुलो मान्छे

■ निम्रलाल पंजानी ■

पातपातमा बात फेरोस् । सधैँ सताको कुर्चीतिर हेरोस् । इन्डिया धाओस् कि अग्रिका जाओस् । सबैले सुन्ने गरी राष्ट्रवाद फलाकोस् र गुप्ती रूपमा प्रभु ! हजूरहरूको हित हुने काम गर्छ भनेर कसम खाओस् । दुइटा जिब्रा हुन् यता देवे चलोस्, उता दाहिने चलोस् र अन्तिम फैसला गर्न पर्दा उन्ने प्रभुका पाउमा यसको शिर ढलोस् । मलखाद मुनिको माटाको सागर्भ थोरै तापमा पनि फतकक गलोस् । मल खान पनि सकोस्, ढल खान पनि सकोस्, पीपलको पातभै द्विनिघ्नमा फर्लंक फर्लंक फर्कियोस्, ठेगानको कुरो केही पनि नहोस्, जता जान पनि सकोस् । शोषण र भ्रष्टाचारमा आधारित यो राज्यव्यवस्थामा वैचारिक र अन्तर्चारित्रिक पतनका कारणले वाणीको ओ

ज गुमेकातर सदैव सताको केन्द्रमा धुमेका स्वार्थपिण्ड नै ठुला मान्छे हुन् !

सजिलै भेट्न नपाइयोस् । पहल्यै समय लिन परोस् । लिन चाहेर पनि समय नपाइयोस् । हातौं कुर्न परोस् । यति कुरिसके पछि पनि भेटिहाल्न नपाइयोस् । लाइन लाग्न परोस् । लाइन लाग्नसकेर भेट हुने बेलामा उहाँको विशेष काम परेकाले आज भेट्न मिलेन भोलि आउनेस् भनेर लाइन भन्नाड्याखुरुडग उठोस् । भोलिपल्ट पनि उसैगरी कुर्सु परोस् । बीच बीचमा तिनकोनिजी फाइदाको फाइल र पात्र भने लाइन मिलेन जितिसुकै बेला फुरु फुरु भित्र छिँदै गरोस् । भित्र उनीहुरु धार्याँ गफियून । यो रीमिता आफुले निरीह नजले चुप्चाप हेरिएल गरोस् । सर्वसाधरण हामीलाई यसरी भुलाउन सक्ने सामर्थ्य भएका मान्छे नै तुला मान्छे हुन् ।

मोबाइल फोनका सेट थुप्रै हुन् । त्यतिकै संख्यामा मोबाइल नम्बरहरू हुने नै भए । सर्वसाधारणको पहुँचमा इटा नम्बर पनि नहोस् । कथम्कार्याचित नम्बर फेला परेर कोन गरे परि उदै नउठेस् । रिकल त भन्न आउदै नआओस् । उठिहालेले भने अर्कैले उठाओस् र उहाँ व्यस्त हुनुहुन्छ भनेर अरू कुरै नगरी थच्चाक राखोस् । फेरि गर्न खोज्दा मोबाइल अफ होस् । बस, यसरी दुनियालाई हेन सक्ने मान्छे नै तुला मान्छे हुन् ।

सरकारमा होस् कि उपल्लो तहको सरकारी जागरि होस् अथवा सरकारद्वारा महत्वपूर्ण सरकारी वा अर्ध सरकारी निकायको उच्च पदमा नियुक्ति पाएको सरकारी दलको कार्यकर्ता होस् । महाँगाकारमा शानसित सैर गरोस् । कारभित्र पन्ने र बाहिर निस्कने बेलामा कारको ढोका आफैले नखोलोस् ड्राइभरले खोलिदेओस् । आफ्नो ब्रिफकेस आफूले नउचालोस्, ड्राइभरले नै कारबाट फिकर कार्यकक्षको टेबुलमा लगेर राखिदेओस् । कार्यालयको द्वारमा बसेका गार्डहरूले अदबसाथ स्यातुरुठोक्त, स्यालुटको बदलामा अधिवादनको कुनै शब्द वा सङ्केत केही प्रयोग नगरोस् । गम्भक फुलोस् र रोबोर्भै जडबत आगाडि बढोस् । ए साँचै, हिजोआज त रोबोटले पनि अभिवादनको जवाफ फकाँउँछन् ।

पदगणितमा चड्ह होस् । पददाताको

आसनमा कतिबेला को बसेको छ र निकर भविष्यमा को बस्ने सम्भावना छ ? मिहिन ढक्कले हिसाब निकालोस् र त्यतैतर पाइला चालोस् । पहिलेका पददातालाई सतोसाराप गरोस् र अहिलेकालाई प्रसन्न बनाओस् । (हुन त यी पददाताहरू यैटे वर्का भिन्न भिन्न भुन्ड र त्यसका नाइकेहरूले एकर्काका कुरा काटून । आफू शक्तिमा जानका लाग्न अर्कालाई गलहयाउँन । ऊ हैदै दजाको अयोय र म विछुँडै योग्य हो भनेर सुन पनि लाज लानेगारी बुतुराउँन । कुशासनको कुहिगन्धे फोरेमा ललडुबुटी खेलूस् र सुशासनको सुगन्धमय वाणीले त्यसलाई छोपून । लाज र धीन पटककै नलागोस् । कहाँ गएर कसलाई दण्डवत गर्दा सबन्दना तुलो भाग पाइने हो भने बोहेक मनमा केही कुरा नखेलोस् । मुखले जनहितका महावाणी ठेलोस् । ढोङ्गिव्यामा पारक्रत यो चतुरे नै वर्तमानको तुलो मान्छे हो ।

काम नगरी दाम कमाएको होस् । रक्सी र तासको बाटो समाएको होस् । साँफ पर्दा नपर्दै खालमा नारियून । बातैपिच्छे बास्सा, एक्का र चकारयुक्त शब्दहरू भारीयून । हरेक खेलाडीका अविलितर विदेशी ब्रान्डेड रक्सीको गिलास होस् । सम्मुखै ठिङ्ग उभिएका रङ्गीन बोतलहरू हुन् । भित्र भान्साबाट निरन्तर मासु र अनेक थरी सलादहरू आइरहन् । खेलाडीहरूले पिसाब फेर्ने जान पनि मुस्किल पर्ने गरी खाइरहन् । एधार बजोस्, बाह बजोस्, एक बजोस् । जितिसुकै बजे पनि खेल चलिरहोस् । रितिएको बोतल लाजले त्यहाँ ढालिरहोस् । सम्झौँभैदेवि याकथन्दामा पौडेजोरी खेलिरहेकी थकित, गलित र भोकी महिला ददश भिनेटमा हजूरहरूलाई के टक्काऊँ भदै आइरहन् । निहुरिरहन्, लाजाइरहन् । तिनले खाएर रित्याएका प्लेट र कंचोराहरू माफिरहन्, मस्काइरहन् । तपाईंले पनि केही

खानुहोस् भनेर उनलाई कसैले एक शब्द पनि न बोलेलोस् । जयसिंह धामीदेवि जो बाइडेनसम्मा गफ हानून् । घरकी महिलाको पीडा र व्यथा पटककै नजानून् । मनको दृष्टि गुमाएका यी गफास्टक नै यो देशका तुला मान्छे हुन् ।

जहाँ गयो त्यहाँ टेपेरेकर्ड भैँ खुलोस् । आम्मै पुरुषार्थको बखानमा भुलोस् । 'मर्यादाक्रममा म नै माथि हो' भन्ने कुरा कहिलै नभुलोस् । पद र पावर नभएकालाई निकै तल देखोस्, नगाण्य ठानोस् र बेवास्ता गर्न जानोस् । सिद्धान्तलाई आफ्नो फाइदा अनुसार व्याख्या गर्न सकोस् । उही रङ्गलाई कतै 'कालो' बकोस् कतै 'सेतो' बकोस् । जीवन फिलके होस्, विचार तुच्छ होस्, विदेशी प्रभुको पुच्छ होस् । पाठीको मुख्य नेतृत्व सर्वै आफैले लेओस् अरुलाई किमार्थ आफ्नो दर्जामा उदन नदेओस् । छेक्दा छेक्दै पनि कोही आफ्नो प्रतिस्पर्धी भएर उदाउन आँट्यो भने कलित्प आरोपको हैमियाले त्यसको व्यक्तिव मठारोस् । मठारिएको मान्छे सक्छ त्यही पार्टीमा खुम्चिएर बसोस्, सक्तै पार्टी छोडेर जाओस्, किमार्थ त्यस पार्टीमा अर्को नेतृत्व विकास हुन नपाओस् । नेताले पार्टीलाई निजीकरण गर्न त्यसको वार्ताका रातारुठोक्त, स्यालुटको बदलामा अधिवादनको कुनै शब्द वा सङ्केत केही प्रयोग नगरोस् । गम्भक फुलोस् र रोबोर्भै जडबत आगाडि बढोस् । ए साँचै, हिजोआज त रोबोटले पनि अभिवादनको जवाफ फकाँउँछन् ।

माइको अगाडि उभिन परिहर्ते गरोस् । कसैलाई काम नलान्ने लाभे गथनमा भरोस् । माइक खोसेर गलहत्याएर मञ्चबाट भराल्न परोस् । आफू नाजिएको होस नपाओस्, मैले के के नै बोलै भनेर फुर्ती लगाओस् । नबोली नहुने महत्वपूर्ण कुरा बोलै पाइन भनेर गुनासो गरोस् । काल बु टोरोस् गनानेको गनन

नटरोस् । अरू बोलेको सुन्दै नसुनोस, आफू लगातार बोलिरहोस् । आफू बोलिसकेर प्याडू हिँडोस्, अस्को सुने मैकै नहोस् । देश, काल र परिस्थित निरपेक्ष चिन्तनको भारमा चरिरहेको मानवरूपी यो दोपाया नै तुलो मान्छे हो ।

पातपातमा बात फेरोस् । सधैँ सताको कुर्चीतर हेरोस् । इन्डिया धाओस् कि अग्रिका जाओस् । सबैले सुन्ने गरी राष्ट्रवाद फलाकोस् र गुप्ती रूपमा प्रभु ! हजूरहरूको हित हुने काम गर्छ भनेर कसम खाओस् । दुइटा जिब्रा हुन् यता देवे चलोस्, उता दाहिने चलोस् र अन्तिम फैसला गर्नु पर्दा उन्ने प्रभुका पाउमा यसको शिर ढलोस् । मलखाद मुनिको माटाको सागर्भ थोरै तापमा पनि फतकक गलोस् । मल खान पनि सकोस्, ढल खान पनि देशका तुला मान्छे हुन् ।

शोक परेको ठाउँतर पाइला चालोस् । खल्तीबाट शोकपत्र फिकोस् र पद्धन थालोस् । केही बाक्य पेढपछि होस खुलोस्-त्यो त भर्खर विवाहित नवदम्पतिलाई बधाई तथा शुभकामना दिन लेखिएको खुसीपत्र रेहेछ । ध्यान गर्न जाओस्, दश सेकेन्ड पनि ध्यानम्पन हुन नसकेर बाखाको पुच्छभै छिन्छिनमा चल्मलाओस् । जितिसुकै लज्जाजनक परिस्थिति किन नहोस् मनबाट शरम सदाका लागि विदा भएर भागोस्, उहाँ हजूरलाई सधैँ मध्यमासो महान कोही छैन भने लागोस् । पराईभुको आशिवाद प्राप्त यिनै हुस्सुस्मारै तै यो देशका तुला मान्छे हुन् ।

तुलै तुलाले चलाए तुल्याइका गाँठेगाँठा फलाको र बढप्पनले भरिएका भ्रान्त अभुवाको नायकत्वमा सुनामी कालको समुद्री दुङ्गाभै ढल्पलाएको यो अधोमति र अधोगतिको परम्परामातुलो मान्छे भनेर वित्कै तपाईंले कसलाई सम्भन्नु हुन्छ । कैले त यिनै हिँडिलाई सम्भन्न ।

घर दैलो, कोठा चोटा चाहाँदै फेरि 'प्रधानमन्त्री'को भिख माने, प्रधानमन्त्री बन जस्तोसुकै रास्त्यात र जनघात गर्न पनि पछि निर्थिमा पुगेका छन् अनि तिनै साप्राञ्ज्यवादी र विस्तारवादी शासकहरूलाई खुशी पानि किणाहरूलाई गाली गर्ने हैसियतमा भोकेका छन् ।

साप्राञ्ज्यवादी शक्ति अमेरिकालाई खुशी धार्न १२ बुँदै कथित व्याख्यात्मक घोषणाको नैठार्की गर्दै एमरीसीसी जस्तो रास्त्याती सम्भालो तापस गर्न पुगेका प्रचण्डले हालै विस्तारवादी मुलुक भारतको भ्रमण गरेर आएलागै भारतकै माग बमोजिमको 'रास्त्याती' नागरिकता विधेयक रातारात सदनबाट पास गराए । र, आफैले त्यो विधेयक पास गराउन मुख्य भूमिका खेलेको भन्नै दिल्लीको कानसम्पुर्णे गर्ने गरी सगर्व मधेसका जिल्लाहरूमा प्रचार गराउँदै रिहेडे त्रिभुवन अहिलेको दलाल तथा नोकरशाही युँजीवादीमा परेको विवरण गर्ने गर्न तापमा तापमा असफल प्रयास गरिरहेका छन् । प्रचण्ड अहिलेको दलाल तथा नोकर

के प्रोक्सी...

एन्ड डेमोलिसन इक्विपमेन्ट फर अब्द्याक विलयरिड, ट्याकिटकल सेक्योर कम्युनिकेसन्स सिस्टम्स, हजारौ नाइटभेजन डिभाइस, थर्मल इम्याजिनरी सिस्टम, अप्टिक्स, एन्ड लेजर रेन्जफान्डर्स, कम्पर्सियल स्याटेलाइट इम्याजिनरी सर्भेसेस, एक्सप्लोसिभ अड्नेन्स डिस्पोजल प्रोटेक्टिभ गियर, केमिकल बायोलोजिकल, रेडियोलोजिकल, न्युकिलअर प्रोटेक्टिभ इक्विपमेन्ट, मेडिकल सप्लाइ दु इन्क्व्युड फस्ट एड किड, इलेक्ट्रोनिक जार्मिड इक्विमेन्ट, फिल्ड इक्विपमेन्ट एन्ड स्प्रेयर्स पार्ट्स र फन्डिंग फर ट्रिनिङ, मेन्टेनेस, एन्ड सस्टेनमेन्ट दिएको छ। यी हातियार, उपकरण, तालिम युक्नेलाई उपलब्ध गराउनु भनेको अमेरिकी सेनाकै उपस्थिति हुनु हो।

रस्ते युक्नेनवरुद्धको युद्धमा उसको पछिल्लो सबैभन्दा शक्तिशाली खिन्जाल नामको हाइपरसेनिक मिसाइल प्रयोग गरेको छ जो ध्वनिभन्दा ५ गुण बढी गतिमा २ हजार किलोमिटर पर मार हान सक्छ। साथै रस्ते युद्ध प्लेन एमआर्जी-३१ को प्रयोग गरेको छ। इस्कालान्डर बालेस्टिक मिसाइल जस्ते ५ सय किलोमिटरसम्म मार गर्न सक्छ। त्यसैगरी भ्याकूम बम जसलाई थर्मोबारिक पनि भनिन्छ, क्लस्टर बम रस्ते प्रयोग गरिराखेको छ। यी तथ्यहरूले परमाणविक हातियारबाहेका अहिलेसम्म दोस्रो विश्वयुद्धपछि बनाइएका र प्रयोगमा नआएका हातियार र प्रविधिको प्रयोग रस्त-युक्नेन युद्धमा भएको छ।

विश्वमा परेको प्रभाव

दुई वर्ष कोभिड-१९ बाट ग्रसित भएको विश्व अर्थतन्त्रलाई ठूलो नकारात्मक प्रभाव पार्न सक्छ भने प्रक्षेपण गरिएको थिए। एकल ध्वनीय सामाज्यवादको अन्त्य हुनेछ। सैन्य रणनीतिमा नयाँ अध्यास हुनेछ। यी ३ वटा प्रभाव विश्वमा पर्नेछ भने अद्कल गरिएको थिए। यी ३ वटै प्रभाव अहिलेसम्म स्पस्ट देखिएको छ।

अर्थतन्त्रमा प्रभाव

रस्त र युक्नेन दुवै वस्तु उत्पादन गर्ने मुख्य देशहरू हुन् र खाद्य वस्तु, जीवांश तेत र योसको अत्यधिक मूल्य वृद्धि वा रोकावट भएकाले विश्व अर्थतन्त्रमा निकै नकारात्मक प्रभाव परेको छ। रस्त र युक्नेन उत्पादन गर्नु हुँ र खानाको मूल्य विश्वमा ३० प्रतिशतसम्म गरिएको छ। यसले गर्दा विश्वको अर्थतन्त्रको वृद्धि सुन्न हुन पोको छ। यसको विश्वको अर्थतन्त्रमा यो द्वितीय दूलो धक्का दिएकाले मानवीय सङ्कट पैदा गरेको बताएको छ। 'युद्धअधिकारी' नै निरन्तर कोभिड-१९ प्रकोप, भूराजनीतिक तनावलाई तीव्र पार्ने, समरिट आर्थिक समर्थनमा छास र आपूर्तिमा ढिलाई हुने अवरोधहरूलाई पुनः प्राप्ति एकदमै सुस्त भएको छ, विश्व वैद्युत टिप्पणी गरेको छ। अमेरिका, बेलायतजस्ता देशको निर्देशनमा चलेका सञ्चारमाध्यमहरूले एकतर्फी मात्र समाचार बजाइएको छ- रस्ते यो युद्धमा ठूलो आर्थिक सङ्कट बैहोरुपरेको छ।

वास्तवमा, अमेरिकी धुम्का

खडा भएका बेलायत, जापान, दक्षिणकोरिया, क्रान्सलगायत देशले रस्तामिथ नाकाबन्दी लगाएका छन्। तर रस्ते युद्ध लडाइलाई परि उसको व्यापारमा कुनै कमी भएको छैन, बरु भनै बढेर गएको छ। युद्धको सुरुआतपछि रस्ते तेल बेचेर मात्र ९० अर्ब अमेरिकी डिलर कमाएको छ। ३ सय अर्ब डिलर त व्यापारबाट फाइदा गरेको जनाएको छ जहाँ युक्नेन र अमेरिकाको आर्थिक अवस्था

भने कमजोर भएको छ। विश्वमा अहिलेसम्म भएका कुनै पनि युद्ध यस्तो छैन जुन देश युद्धमा फसेको होस् तर पनि आर्थिक कारोबारमा घाटा नहोस, फाइदामा रहोस्। पहिलो विश्वयुद्धमा अमेरिकाको सहभागिता थिएन तर उसले हातियार बेचेर प्रशस्त आम्दानी गरेको थिए। दोस्रो विश्वयुद्धमा पनि अमेरिकाको त्यही रणनीति थिए तर युद्धमा फस्यो। आर्थिक रूपमा पनि राप्रो भएन। तर रस्ते अहिले युद्धकै क्रममा विश्व-अर्थतन्त्रलाई आफै वरिपरि धुमाएको छ।

युक्नेन अमेरिकी डिलर ५.५ भन्दा कम कमाउनेलाई गरिएको रेखामुनि रहेको मानिन्थ्यो। त्यस समयमा १.८ प्रतिशत मात्र रहेको थिए तर अहिले १.९ प्रतिशत पुरोको छ। संयुक्तबाट निर्मित मोडेलले ३० प्रतिशत जनसञ्चायलाई नकारात्मक असर पार्ने अनुमान गरिएको छ। सेन्टर फर ग्लोबल डेभलपमेन्टको ब्याका को लेखहरूलाई उद्धृत गर्दै विश्ववैद्युते प्रतिदिन १.९ अमेरिकी डिलरभन्दा कम आय गर्ने ४ करोड मानिसलाई गरिबीको रेखामुनि धक्केलाई छ।

अन्यथा

दोस्रो विश्वयुद्धमा जर्मन नाजीवाद वा हिटलरको दादागिरी निस्तेज पार्न '३ दूल' सोभियत सङ्ग, अमेरिका, बेलायतजस्ता देशको प्रमुखहरू जोसेक स्टालिन, प्यार्डिलियम पदार्थको अधाव छुन र यसको कारण भएको मूल्य वृद्धि देखाएको थिए। उदाहरण हो- श्रीलङ्का। पेट्रोलियम पदार्थको अधाव छुन र यसको कारण भएको मूल्य वृद्धि देखाएको थिए। धेरै कारणहरूमध्ये श्रीलङ्कामा भएको आर्थिक सङ्कट र जनताले गरेको विद्रोहका कारण त्यहाँका रास्पति, प्रधानमन्त्री निवासलाई जनताले कब्जा गरेको छ। युक्नेनको युद्ध देखाएर नेपालमा पनि मूल्यवृद्धि तीव्र रूपमा भएको छ।

राजनीतिक प्रभाव

मङ्गलबाट, जुलाई २८, २०२२ को द गायिजन पत्रिकाले 'रस्त-युक्नेनको युद्धको जी-७ को प्रतिक्रिया, सम्मेलनमा रस्त युद्ध हाली' शीर्षकको मुख्य समाचार नै छापेको छ। जर्मनीमा भएको उक्त सम्मेलनमा 'रस्तलाई आर्थिक र राजनीतिक दबाव बढाउने' एकल ध्वनीय निर्णय लिएको थिए। अन्ततः फेब्रुअरी २, १९४३ मा सोभियत सङ्गले कहिल्यै नउदर्ने गरी जर्मन सामाज्यवादलाई धुँडा टेकाएको थिए।

अन्तर्विरोध

राजनीतिक दबाव बढाउने' एकल ध्वनीय निर्णय लिएको थिए। अन्तर्विरोध। अहिले उनको पालामा ठीक उल्लो भएको छ। रुजबेल्ट वा चर्चितलको देशका शासकहरूको योजना, सहयोग, समर्थन र ऐक्यवद्धतामा चलाइएको नकली (प्रेक्षी) युद्धको एक पक्षको पुटिन त्यही देशका नागरिक हुन्। त्यही विश्वयुद्धको समापनको ७ वर्षपछि पुटिनको जन्म भएको थिए। अहिले उनको पालामा ठीक उल्लो भएको छ। रुजबेल्ट वा चर्चितलको देशका शासकहरूको योजना, योजना, सहयोग, समर्थन र ऐक्यवद्धतामा चलाइएको थिए।

अन्तर्विरोध

रस्त-युक्नेन युद्धलाई लिएर विश्व-राजनीतिक वृत्तमा दुईवटा बहसपाले सुझात भएको छ। एकातिर देशको व्यापकरूपले बढिरहेको छ, अर्कोतिर उत्पादन क्षेत्रको रोजगारी त्यही रूपले विकास हुन राखेको छ।

अन्तर्विरोध

रस्त-युक्नेन युद्धलाई लिएर विश्व-राजनीतिक वृत्तमा दुईवटा बहसपाले सुझात भएको छ। एकातिर देशको व्यापकरूपले बढिरहेको छ, अर्कोतिर उत्पादन क्षेत्रको रोजगारी त्यही रूपले विकास हुन राखेको छ।

अन्तर्विरोध

रस्त-युक्नेन युद्धलाई लिएर विश्व-राजनीतिक वृत्तमा दुईवटा बहसपाले सुझात भएको छ। एकातिर देशको व्यापकरूपले बढिरहेको छ, अर्कोतिर उत्पादन क्षेत्रको रोजगारी त्यही रूपले विकास हुन राखेको छ।

अन्तर्विरोध

रस्त-युक्नेन युद्धलाई लिएर विश्व-राजनीतिक वृत्तमा दुईवटा बहसपाले सुझात भएको छ। एकातिर देशको व्यापकरूपले बढिरहेको छ, अर्कोतिर उत्पादन क्षेत्रको रोजगारी त्यही रूपले विकास हुन राखेको छ।

परास्ट नीतिको उल्लङ्घन गर्दै युक्नेनका पक्षमा मतदान गरेको थिए।

यस्ता तथ्यहरू कैसै छन् जो २०१४ देखि लगातार सार्वजनिक भएका कारोबारमा घाटा नहोस, फाइदामा रहोस्। पहिलो विश्वयुद्धमा अमेरिकाको सहभागिता थिएन तर उसले हातियार बेचेर प्रशस्त आम्दानी गरेको थिए। दोस्रो विश्वयुद्धमा पनि अमेरिकाको त्यही रणनीति थिए तर युद्धमा फस्यो। आर्थिक रूपमा पनि राप्रो भएन। तर रस्ते अहिले युद्धकै क्रममा विश्व-अर्थतन्त्रलाई आफै वरिपरि धुमाएको छ।

ले युक्नेन, यसका समर्थक र पृष्ठोष्ठकहरूको सबैजसो योजना र षष्ठ्यन्त्र नाकाम भएको छ।

दोगप्रसाद...

प्रमुख आतिथ्यता ३ नम्बर प्रदेश सचिवले गर्नु भएको थिए भने सभापतित्व तथा कार्याक्रमको संचालन ढोग्रप्रसाद अधिकारीले गर्नु भएको थिए।

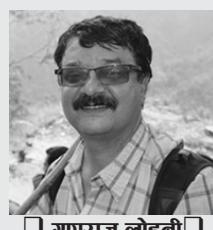
उक्त भेलाबाट ३१ जनाको केन्द्रीय कार्यालय गर्ने नेटो, युरोपियन युनियनमा रहेका सबै देश त्रिवर्षीय संयुक्त विश्वमा रहेको छ।

ले युक्नेन, यसका समर्थक र प्रकाश गर्नु भएको छ। अध्यक्षमा ढोग्रप्रसाद अधिकारी, सचिवमा ज्ञानप्रसाद तिवारी, सदस्यहरूमा प्रेमबहादुर बुढाथोकी, भरत लामिङ्गे, रामसरण मगर, सरोज खड्का, शुक्रचन्द्र बम, रुद्र विक, रामेश विश्वकर्मा, कुमार खाती जयकुमार कुशुवा, रेशम बहादुर तामाङ, चितकुमार पौडेयाल, राम गरिमारहरू, बुढाथोकी, भरत लामिङ्गे, रामसरण मगर, सरोज खड्का, शुक्रचन्द्र बम, रुद्र विक, रामेश विश्वकर्मा, कुमार खाती जयकुमार क

आलोपालो

के प्रोक्सी युद्ध वास्तविकतामा बदलिन सक्छ ?

नेपालको फिजीकरण गर्ने र राष्ट्रिय अस्तित्व नै समाप्त गराउने चरम रास्त्रधारा

■ गुरुराज लोहानी ■

आठ वर्षपछि रस-युक्तेन युद्धको आक्रमकतामा भीषण वृद्धि भएको छ। पहिलो सन् २०१४ मा 'मिस्क शान्ति सम्झौता' भएसँगै कही समय सिथिल भएको युद्ध गत २४ फेब्रुअरीदेखि भनै भयानक भएको छ। बीबीसीका अनुसार फेब्रुअरी १८ का दिन रुसी रास्तापति भ्लादिमिर पुटिनले प्रत्यक्ष टेरिमिजन कार्यक्रममा युक्तेनमा 'विशेष सैन्य अभियान' मार्फत घोषणा गरिएको थो युद्ध केवल रुस र युक्तेनमा मात्र समित भएको छैन कि यसले विश्वव्यापी रूप लिएको छ। विश्वका सबै शक्तिरास्तरूरु यस युद्धमा समिलित छन्। प्रभावित छन्। साप्राञ्जितादी विश्व दुई ध्रुवमा स्पस्ट विभाजित भएका छन्। दोस्रो विश्वयुद्धपछिको थो नै ढूलो धृतीकरण हो।

किन गर्यां रसले आक्रमण ?

भ्लादिमिर पुटिनले 'युक्तेनमा रहेका रुसी जातिले त्यहाँको राज्यविरुद्ध गरेको सञ्चरिताई दबाउन सेना परिचालन गरिरहेको तीहरूको सुरक्षाका लागि' विशेष सैन्य अभियान सञ्चालन गर्नुरेको बताएका थिए। सोभियत सङ्खाट अलग भाद्रेखि नै युक्तेनमा युक्तेनमा गर्नुहोस् र सैन्यका बताएका थिए। पुटिन रुसको सुरक्षाका लागि युक्तेन नाटोपा सामेल नहोस् र यसको सुरक्षितता युक्तेन र पश्चिमा देशबाट चाहायो। युक्तेनको अन्य कुनै गुटको हिस्सा नबनोस् र सैन्यका बन्द गरेसु भन्ने रुस चाहायो। रुस समर्थित भनिएका युक्तेनीहरूले लुहान्स्क र डोनेस्क क्षेत्रमा विद्रोह गरी कब्जामा लिइहेका थिए। रुसी समर्थित भनिएका युक्तेनका तत्कालीन रास्तापति भिक्टर यानुकोभियच्चे २०१३ युरोपियन सङ्खाको प्रस्तावलाई नमानेपछि पश्चिमाहरूको सहयोग, समर्थन र योजनामा गरिएको आन्दोलनबाट उनलाई अपदस्त गरिएको थियो।

यसबाट पश्चिमा देश र युक्तेनसँग रुस भयझर रिसाएको थियो। युक्तेनमा रुसी जातिले विद्रोह गरिराखेको थिए। उनीहरूको विद्रोहलाई रसले मलजल गरिराखेको थियो। वास्तवमा त्यो विद्रोहलाई हेर्ने दृस्टिकोण तै दुईवटा बनेको थियो। एकात्मर रस्ता, अर्कातिर पश्चिमा देशहरू। त्यसमा पनि युरोपियन सङ्ख्या र नाटोको दृस्टिकोण फरक थियो। त्यही बेलादेखि त्यहाँ दुधुवीय अघोषित युद्ध चलेको थियो। डोनेस्कमा युद्ध चलिरहेको थियो। उक्त युद्धले पश्चिमाहरूको निदा बिथोलाएको थियो। उनीहरूको विद्रोहलाई रसले मलजल धानिहरेका थिएनन्। त्यही क्रममा ५ सेप्टेम्बर २०१४ मा बेलास्को मिन्स्कमा १२ बुँदे पूर्ण सम्झौता भयो। त्यसलाई मिन्स्क शान्ति सम्झौता भनिन्छ। तर द गार्जियनको २३ जनवरी २०१५ मा छापिएको समाचारअनुसार उक्त सम्झौता पूर्ण रूपले नाकाम भयो।

२३ जनवरी २०१५ को रसियन समाचार एजेन्सी तासमा 'युक्तेनले ढूलो क्षति बेहोर्नु परेको छ' शीर्षकमा छापिएको डोनेस्क पिपल्स रिपब्लिकका प्रवक्ता इडवार्ड बसुरिन्ले 'मिस्क ज्ञानपत्रलाई विकसित रूपमा स्वीकार गरिनेछै' भनेको थिए। यी तथ्यहरूले युक्तेनमाथि रुसले आक्रमण गर्ने वातावरण बनाइदिएको थियो।

युद्धको मोर्चा

रसले पहिलो चरणमा २४ फेब्रुअरीदेखि ७ अप्रिलसम्म युद्ध चलायो। उसले राजधानी चिक्कीलाई प्रभाव पर्ने गरी उत्तरी मोर्चा, उत्तरपूर्वी मोर्चा, दक्षिणी मोर्चा, पूर्वी मोर्चा, दोस्रो चरणमा दक्षिणपूर्वी आक्रमक (८ अप्रिल-अहिलेसम्म) मोर्चा, डानाबास मोर्चा, माइकोलाइभ-ओडेसा मोर्चा, निप्रो-जापोरिज्जिया (म्लाउच्य-ब्ल्युच्यांजाज्जांज्यल), मारियापोल विजयजस्ता मोर्चा रसले लइयो। बीबीसी, सीएनएनजस्ता बेलायत, अमेरिका नियन्त्रित सञ्चारमाध्यमहरूले अहिले पनि एउटा भ्रमपूर्ण समाचार प्रसारण गरिराखेको छन् युक्तेन स्सांग युद्ध एकलै लिडरहरेको छ जब कि २०१४ को युद्धमा अमेरिकाले युक्तेनलाई ८.१४ बिलियन अमेरिकी डलर सहयोग गरेको थियो। अमेरिकाको राज्य विभागको राजनीतिक सैन्य बुरोले १ जुलाई २०२२ मा सार्वजनिक गरेको सूचनाअनुसार अमेरिकाले अहिलेसम्म डस्ने पद्धति भएका १४ सयभन्दा बढी एन्टी एयर क्राफ्ट, ६ हजार ५ सयभन्दा बढी प्रतिकबच प्रणालीको जावेलिन, ७ सयभन्दा बढी स्विचेल प्रणालीको अनम्बान्ड एरियल, १२६ वटा १५५ एमएम हाउजर र ४ लाख १० हजार राउन्ड १५५ एमएम आर्टिलरी, ३६ हजार राउन्ड १०५ एमएम आर्टिलरी, १ सय २६ ट्याक्टिकल भेइकल टु टाउ १५५ एमएम हाउजर्स, १९ रिकभर गर्ने ट्याक्टिकल उपकरण, एइट हाई मोबिलिटी आर्टिलरी रेकेट सिस्टम्स एन्ड एम्युनेसन, दु नेसल इडभान्ड सर्फेस-टु-एयर मिसाइल सिस्टम्स (एनएसएमएस), २० एमआई-१७ हेलिकोप्टरहरू, सर्याँ आर्मेड हाई मोबिलिटी मल्टिपोर्ज हिवल्ड भेहिकल्स, २ सयवटा एम ११३ आर्मेड पर्सोनल क्यारियरहरू, १० हजारभन्दा बढी ग्रेनेड लन्चर र साना हातियारहरू, ५९ खालभन्दा बढी राउन्ड साना हातियारसाको गोलीहरू, ७५ हजार सेट शरीर कबच र हेल्मेटहरू, १२१ फोनेक्स गोस्ट ट्याक्टिकल अनर्मार्ड एरियल सिस्टम, लेजर-गाइडेड रेकेट सिस्टम, अनर्मार्ड कोस्टल डिफेन्स भेसेलहरू, २६ काउन्टर-आर्टिलरी राडर्स पुमा अनम्यान्ड एरियल सिस्टम, ४ वटा काउन्टर-मोटार्स राडर्स, ४ वटा एयर सर्भिलेन्स राडर्स, ४ वटा एयर सर्भिलेन्स राडर्स, २ हार्पन कोस्टल एन्ड रिप्रेइन यात्रोल बोट्स, १८ कोस्टल एन्ड रिप्रेइन यात्रोल बोट्स, एम १८ ए १ क्लेमोर एन्ट-पर्सनेल म्युनिसन, सी-४ एक्स्ट्रोसिस्ट्स बाँकी ७ येजमा

विषय : प्रेस विज्ञप्ति

मिति : २०७९ साउन १३ गते

आज मिति २०७९ साउन १३ गते ६ राजनीतिक दलको बैठक बस्यो। बैठकमा ने.क.पा. (कान्तिकारी माओवादी) को तर्फबाट क. रामसिंह श्रीस, क. चन्द्रहरि सुवेदी, ने.क.पा. (वहुमत) का तर्फबाट क. गुणराज लोहानी र क. कृष्ण धमला, ने.क.पा. मसाल विशेष महाधिवेशन आयोजक समितिको तर्फबाट क. सन्तबहादुर नेपाली र क. चिन्तामणि पौडेल, नेपाल कम्युनिस्ट पार्टीको तर्फबाट क. लोकनारायण सुवेदी, माओवादी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालको तर्फबाट क. पासाङ मोक्तान र नारायणप्रसाद धिमाल तथा संयुक्त कान्तिकारी मोर्चाको तर्फबाट क. माधव दाहालको उपस्थिति रहेको थियो।

बैठकद्वारा पारित निर्णयहरु निम्नानुसार रहेका छन् :

- आज बसेको आन्दोलनरत ६ राजनीतिक दलको संयुक्त बैठकले संसदमा प्रस्तुत र पारित राष्ट्रधारी नागरिकता विधेयक, एमसीसी, एसपीपी, असलग परराष्ट्र नीतिका विपरीत नेपाली सेनाको भूमिका, भ्रष्टाचार तथा महाँगी र मलको अभावका विरुद्ध देशव्यापी विरोध कार्यक्रम गर्ने निर्णय गरेको छ।
- कार्यक्रम यसप्रकार तय गरिएको छ : - नागरिकता विधेयकसम्बन्धी राष्ट्रपतिलाई ज्ञापनपत्र दिने, अमेरिकी उपविदेशमन्त्री डोनाल्ड लुको विरोध जनाउने, अन्तर्क्रिया, विरोध सभा गर्ने।
- अन्तर्क्रिया कार्यक्रम साउन २० गते काठमाडौंमा गर्ने।
- साउन २६ गते इटहरी, जनकपुर, हेटौडा, चितवन, पोखरा, बुटवल, धनगढी, सिमरा, सुर्खेत, नेपालगञ्ज र काठमाडौंमा गर्ने र आवश्यकताअनुसार स्थानीयस्तरमा संयुक्त कार्यक्रम गर्न सक्ने निर्णय गरिएको छ।
- राष्ट्रिय समस्यालाई लिएर संयुक्त आन्दोलनमा क्रियाशील ६ राजनीतिक दलको सदासयता र प्रयत्नका बावजुद सहकारी मानसिकताले ग्रसित प्रवृत्तिका कारण यसले साकार रूप लिन नसकेकोप्रति यथार्थ जनाउदै आन्दोलनलाई संयुक्त, व्यापक एवम् प्रभावकारी बनाउन प्रयत्न जारी राख्ने निर्णय गरिएको छ।

स्थायी समिति सदस्य

सी.पी. गजुरेल
ने.क.पा. (कान्तिकारी माओवादी)

संयोजक
कन्चन
ने.क.पा. (वहुमत)

संयोजक
सन्तबहादुर नेपाली
ने.क.पा. (मसाल)
राष्ट्रिय महाधिवेशन आयोजक समिति

अध्यक्ष

लोकनारायण सुवेदी
नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी

महासचिव
रामनारायण पाल
माओवादी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल

प्रतिनिधि
नारायण शर्मा
संयुक्त कान्तिकारी मोर्चा, नेपाल

उत्पादन बढाउन र औद्योगिकरणमा सहयोग गराउँ

- विलासिताका वस्तु तथा सेवाको उपयोग घटाउँ।
- देखासिकी नगरौ., आफ्नो आर्थिक क्षमताको पहिचान गराउँ।
- आर्थिक मितव्यी बनाउ, फजुल खर्च नगरौ।
- बचत गरी बैंक तथा वित्त संस्थामा रकम जम्मा गराउँ।
- स्थानीय स्रोतको परिचालन गरी उत्पादनमा लगानी गराउँ।
- आर्थिक रूपमा सक्षम बनाउ, राष्ट्रिय पुँजी निर्माणमा योगदान गराउँ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड